

Wanda Reisel. *Baby Storm*. Querido

Merkwaardig volk loopt er rond in *Baby Storm*, de derde roman van Wanda Reisel. Een verliefde vijftiger doorzoekt de vuilniszakken van zijn aanbedene in de hoop een mededeling van haar aan te treffen tussen het huisvuil. Een studente wil een 'ideekind' van haar professor, die zij achtervolgt wanneer hij naar de hoeren gaat. Een vrouw, voor wie seks het ultieme machtsmiddel blijkt te zijn, laat zich op oudere leeftijd tot man ombouwen. Een andere vrouw vertoont 'profetengedrag' en heeft zich met een groepje volgelingen teruggetrokken in de Pyreneeën om daar geitenkaas te maken. En dan is er ook nog de hoofdpersoon, een naamloze jonge vrouw van vijfentwintig, die als verteller optreedt en ons met de genoemde zonderlingen laat kennismaken.

Ook zij gedraagt zich alleszins merkwaardig. Zo spijkt zij een schoen van de verliefde vijftiger aan haar muur en plant er een geranium in. Zij springt van de pont en zwemt vervolgens door het koude water naar de overkant. Op een bedrijfsleider die haar heeft ontslagen neemt zij wraak door hem bewusteloos te schoppen. Na een aanrander in de hand te hebben gebeten, laat zij zich meteen op hondsdolheid onderzoeken. Op het plafond van haar kamer kruipt een leguaan rond, die haar van tijd tot tijd toevoegt: 'Ach ben jij het?'

Geen wonder dat zij zichzelf bekennen moet: 'Ik begreep soms niks van mezelf, dat beangstigde me ook, alsof er geen chauffeur op de bus zat'. Inderdaad, haar leven maakt een volstrekt stuurloze indruk. Hoewel zij ervan overtuigd is voor 'iets ontzagwekkends' in de wieg te zijn gelegd, verdoet zij haar tijd met onbenullige baantjes, als telefoniste in een hotel, als afwasser in een Chinees restaurant, als kamermeisje in opnieuw een hotel. Provisorische betrekkingen, die haar hachelijke bestaan in elk geval de schijn van orde verlenen. Want: 'als je dat niet hebt loopt alles gemakkelijk door elkaar, op een manier die ik niet kan uitleggen'.

Toch wordt er wel degelijk het nodige uitgelegd. Voor haar wonderlijke levenswandel komt zelfs een heuse psychologische verklaring: haar vader heeft, toen zij elf jaar was, zelfmoord gepleegd. Vanwege het overspel van zijn vrouw of vanwege fraude op de zaak, dat blijft in het midden. Maar sindsdien is het leven van zijn dochter ernstig beschadigd, iets wat die dochter zich pas goed realiseert nadat iemand - jaren later - zijn medelijden heeft uitgesproken: 'in de ogen van Johannes zag ik ineens het gat in mezelf, een onherbergzaam gebied, waar ik nog van alles te verwachten had en weinig goeds, naar ik vermoedde'.

Ook in Reisels vorige romans *Het blauwe uur* en *Het beloofde leven* was er zo'n achtergrond van dood en verderf, ter verduidelijking van de mentale desoriëntatie van de hoofdpersonen. Het verschil is alleen, dat ditmaal het contrast tussen oorzaak en gevolg wel erg schril uitpakt. In zekere zin komt dank zij die verklaring alles weer op zijn pootjes terecht, terwijl het beschrevene zelf nu juist zo wonderlijk van de grond was los geraakt.

Reisels hoofdpersoon vindt weliswaar dat zij niet 'krankzinnig' is, maar zij zit er vaak dicht tegenaan. Van zichzelf heeft zij het idee dat zij amper nog bestaat.

Vandaar dat de 'noodgreep' van een liefdesverhouding (met nachtwaker Willem, die zij vergezelt op een vergeefse expeditie naar de Stille Zuidzee) alleen maar op een echech kan uitlopen. 'Ik ben geloof ik net als papa', zegt zij ergens, 'ik begrijp niks van de liefde'.

Dat is goed gezien. Haar wijsheid (als je dit woord hier tenminste kunt gebruiken) is haar onbegrip. Hierdoor is zij anders dan het merendeel van haar medemensen - in haar ogen 'zelfgenoegzame hufters (...) die het allemaal stuk voor stuk beter weten'. Zelf heeft zij haar zinnen gezet op 'waarachtigheid'. De mensheid daarvan te doordringen ziet zij als haar 'taak' in het leven. Een taak die zij, in opnieuw een tamelijk gestoorde wending, projecteert op de baby die haar vriendin Kiki krijgt van de hoerenlopende professor.

Deze baby Storm is, zoals zij zegt, 'ons toekomstkind, hij zal hemel en aarde in evenwicht houden, om hem zullen we waarachtig zijn, al is hij nog maar een kind'. Zij speelt zelfs even met de gedachte de baby te ontvoeren, maar deinst daar toch voor terug. Het is voldoende dat baby Storm zich in haar verbeelding heeft genesteld en daar ziet zij hem dan ook de lucht ingaan op de rug van een gevleugelde stier. Ook al zal de baby later wellicht uitgroeien tot een 'huurmoordenaar' of tot een 'rancuneuze vrouwenverkrachter of iets ergers', hij heeft als visioen zijn taak vervuld. De laatste zinnen van het boek luiden: 'Ik kan rustig sterven voor mijn part. Maar ik ben nog jong. Ik kan zo iets makkelijk zeggen'.

Het slot relativeert het voorafgaande. Een uiting van ambivalentie die eigenlijk de hele roman doortrekt. Reisel schrikt niet terug voor zware onderwerpen, maar al te zwaar mag het kennelijk niet worden. Tegenover de tragiek van het leven stelt zij een licht ontvlambaar temperament, waarin agressie, gevoel voor absurditeit en onmiskenbare kwetsbaarheid met elkaar om de voorrang strijden. De vraag is alleen of deze combinatie hier ook in literair opzicht werkt.

Zoals de psychologische verklaring afbreuk doet aan de merkwaardigheid van de hoofdpersoon, zo verstoren haar frequente reflecties de niet zelden groteske kwaliteit van het vertelde. Iets te vaak lezen we zinnen als: 'Alles is één groot toeval' of 'Mensen zijn een bouwfout. Maar daar moet je niet aan meedoen, vind ik' of 'Ik was een totale mislukking'. Zulke zinnen maken iets expliciet, dat beter onuitgesproken had kunnen blijven, iets dat heviger aankomt wanneer het enkel wordt gesuggereerd door de kracht van het vertellen.

Dat Wanda Reisel over die kracht beschikt, bewijst zij afdoende in andere passages, waarin een welhaast surrealistische wereld wordt opgeroepen. Waarin haar hoofdpersoon vol overtuiging kan zeggen: 'Wat een intens geluk dat dieren niet kunnen spreken of schrijven', om vervolgens doodgemoedereerd de aanwezigheid van een sprekende leguaan te accepteren. En waarin een ontmoeting met haar bizarre jeugd vriendin Sandra (de vrouw die zich in een man laat veranderen) als volgt wordt beschreven: 'Ze danste met me in de rondte, slingerde me door een winkelruit, plukte alle scherven van me af, draaide m'n haar in vlechtjes, trok me de eerste de beste sauna met plastic grasmatten in en voor ik het wist lagen we met een oranje cocktail in ligstoelen en liet ze me de littekens van haar borstverkleining zien'.

Hier krijgen de woorden zelf iets wervelends. De innerlijke verwarring en

verbazing van de hoofdpersoon zijn als het ware in de taal gekropen en laten zich van binnen uit zien. Zodra zij over zichzelf en de wereld nadenkt, wordt afstand genomen en krijgen we haar conditie - in veelal abstracte bewoordingen - van buiten af te zien. Dat bevordert ongetwijfeld het begrip van de lezer, maar vermindert tegelijk de eenzelvige raadselachtigheid van de hoofdpersoon, die de voornaamste attractie van deze roman uitmaakt.

(de Volkskrant, 22-3-1996)